

ДИСЦИПЛІНИ ВІЛЬНОГО ВИБОРУ СТУДЕНТА

026 – сценічне мистецтво
актор драматичного театру і кіно

ЕТИКА ТА ЕСТЕТИКА

Мета: ознайомлення з важливими філософськими галузями знань про людину: етикою - предметом сфера почуттєвого; висвітлює основні віхи розвитку етики і естетики, дає сучасне розуміння таких їх наріжних проблем, як сутність і обґрунтування моралі, її основних понять, етикету як форми культури, а також системи категорій естетики, природи мистецтва і художньої творчості, специфіки розвитку некласичної естетики на основі художньо-естетичного досвіду ХХ - поч. ХХІ ст. Засвоєння цієї сфери гуманітарного знання своєрідно довершує світогляд людини, робить його цілісним, сприяє глибшому розумінню місця людини в світі, здатності виробити власну моральну позицію та формує культуру почуттів, сприяє їх витонченню і ушляхетненню. Завдання: сформувати вміння працювати з філософсько-етичними та художніми текстами, самостійно аналізувати і інтерпретувати їх зміст, аргументувати власну позицію щодо актуальних моральних проблем сьогодення і здобути навички критичного мислення та теоретичної рефлексії почуттєвого досвіду.

Семестр – 5

Форми контролю – залік

Рекомендована література:

1. *Естетика: Навч. посіб. / В.О. Лозовой та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 207 с.*
2. *Естетика: Підручник (Л.Т. Левчук, В.І. Панченко, О.І. Оніщенко, Д.Ю. Кучерюк / За заг. ред. Л.П. Левчук. – К.: Вища шк., 2005. – 431 с.*
3. *Етика: навч. посіб. / Лозовий В.О., Панов Н.І. та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 223 с.*

ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи конституційного права України» є формування у студентів системних знань з конституційного права України, умінь узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні поняття з конкретними явищами. Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи конституційного права України» є закладення фундаменту загальної юридичної культури, юридичного мислення; оволодіння знаннями у галузі конституційного права України, вироблення позитивного ставлення до нього; розгляд конституційного права як соціальної реальності, виробленої юридичною наукою і наповненою ідеями гуманізму, добра і справедливості; набуття вміння давати об'єктивну правову оцінку різноманітним державно-політичним явищам; забезпечення дотримання студентами конституційного законодавства; вироблення у студентів здатності самостійно мислити і висловлювати свої думки в чіткій і зрозумілій формі; оволодіння базовими навиками користування нормативно-правовою базою.

Семестр – 8
Форми контролю – залік

Рекомендована література:

1. Конституція України (станом на 30 вересня 2016 р.). Закон України про судоустрій і статус суддів (від 2 червня 2016 р.) [Текст] .-К.:Ред газети «Закон і Бізнес», 2016 .-160 с.
2. Механізми захисту прав в Україні (деякі науково-практичні аспекти) [Текст]/під ред. Є.Б.Кубка .-К.:ПрАТ "Юридична практика",2016 .-656 с.
3. Конституційне право України: прагматичний курс : навч.посіб. / М. В. Афанасьєва, Ю. Ю. Бальцій, Ю. Д. Батан [та ін.] ; за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова ; тех. ред. Ю. Д. Батан. - Одеса : Юридична література, 2017. - 256 с.

ОСНОВИ ТРУДОВОГО ПРАВА

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи трудового права» є формування системи знань з правового регулювання трудових відносин в Україні, систематизації напрямів та способів вирішення проблем, накопичених практикою розв'язання трудових спорів, у забезпеченні оволодіння студентами сукупністю спеціальних теоретичних знань, а також практичних навичок для подальшої роботи, виховання правової культури майбутніх спеціалістів. Основними завданнями навчальної дисципліни є вивчення системи чинного трудового законодавства, правових проблем, що виникають при вирішенні трудових спорів, визначення правового статусу суб'єктів трудового права, вивчення підстав та умов виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин та пов'язаних з ними, ознайомлення із способами захисту трудових прав.

Семестр – 8
Форми контролю – залік

Рекомендована література:

1. Кодекс законів про працю України : затв. Законом УРСР від 10 грудня 1971 р. №322-VIII // Відомості Верховної Ради УРСР. - 1971. - Дод. до № 50. - Ст. 375. (з наступними змінами та доповненнями)
2. Трудове право України [Текст] : академ. курс : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [Пилипенко П. Д. та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. П. Д. Пилипенка ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. -К. : Ін Юре, 2014. -548 с
3. Мельник К. Ю. Трудове право України [Текст] : підручник / К. Ю. Мельник ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. -Харків : Діса плюс, 2014. - 479 с.

СОЦІОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Соціологія культури і мистецтв – це одна з найважливіших галузей науки про суспільство, оскільки вона вивчає й аналізує найбільш складні й фундаментальні характеристики людини і суспільства, їхню здатність до ефективного матеріального і духовного розвитку. Під час вивчення дисципліни студенти повинні засвоїти суть,місце і роль цілісної системи культури і

мистецтва в суспільстві, закономірностей і випадковостей їх виникнення і розвитку, явищ і процесів, конкретних матеріальних і духовних цінностей та діяльність людей з їх створення, накопичення, збереження, реалізації і передачі новим поколінням. Студенти повинні вміти виділяти загально-соціологічний закон історичного процесу, який обумовлює розширення культурної сфери; закономірність, що визначає роль матеріальних умов життя людини і суспільства у формуванні та розвитку культури і вплив культури на матеріальні умови; закономірність взаємозв'язку і взаємовпливу культурної та економічної, а також інших сфер життєдіяльності людей.

Семестр – 7 семестр

Форми контролю – залік

Рекомендована література:

1. *Соціологія культури : навч. посіб. / О.М. Семашко, В.М. Піча ; за ред. О.М. Семашка, В.М. Пічі. – К. : «Каравела», Львів : «Новий Світ-2000, 2002. – 334 с.*
2. *Ручка А.О. Соціологія культури в новому тисячолітті : навч. посіб. / А.О. Ручка, В.В. Танчер, Ю.Г. Сорока. – Х., 2002.*
3. *Юрій М. Ф. Соціологія культури : навч. посіб. / М.Ф. Юрій. – К. : Кондор, 2006. – 302с.*
4. *Манхейм К. Избранное: Социология культуры. – К. Манхейм. – М. ; СПб. : Университетская книга, 2000. – 501 с.*

ФІЛОСОФІЯ МИСТЕЦТВ

Метою навчальної дисципліни є ознайомлення студентів зі змістом світового та вітчизняного історико-філософського процесу. В процесі навчання студенти засвоюють широкий спектр методологічних підходів і теоретичних систем філософії як сфери духовної творчості, розширюють знання про сучасні її форми та нові підходи до вирішення найважливіших проблем сьогодення. Засвоєння знань із філософії сприяє формуванню високої світоглядно-методологічної культури, переконання в принциповій важливості для кожної людини вільного світоглядного самовизначення, спрямовує на самостійні роздуми над найважливішими проблемами індивідуального та суспільного буття. Вивчення дисципліни формує вміння працювати з філософськими текстами, вчить реконструювати зміст висловлених у них філософських ідей, здійснювати історико-філософську інтерпретацію, робити пояснення і оцінку філософських вчень, актуалізує потребу співвідносити світоглядні ідеї з практикою суспільного життя.

Семестр – 7

Форми контролю – залік

Рекомендована література:

1. *Гатальська, С. М. Філософія культури [Текст] : Підручник / С.М. Гатальська. - К. : Либідь, 2005. - 326 с.*
2. *Каган М.С. Философия культуры. - СПб., 1996. - 415 с.*
3. *Шеллинг Ф. Философия искусства.- М.,1966.*

ГРИМ

Грим як мистецтво зміни форм і рис обличчя, зачіски допомагає актору передати найбільш типові (вікові, національні, соціальні) характерні риси зовнішності персонажа. Попри його необхідність і важливість, грим виконує допоміжну функцію у створенні сценічного образу. Відшуковуючи зовнішні характерні особливості героя, актор повинен пам'ятати, що обличчя та міміка будуть передавати його внутрішній стан. Гримування – один із завершальних етапів роботи актора над роллю. Добре підібраний грим відіграє важливу роль у створенні життєвого, правдивого і виразного образу. Навчальна дисципліна «Грим» передбачає опанування студентами загальних правил зміни рис обличчя, технічних прийомів і способів їх виконання, основних принципів гриму, схем створення образу. Основною метою і завданням вивчення дисципліни є формування у студентів комплексної теоретичної обізнаності з історією становлення та розвитку гримувального мистецтва, методикою гримувального процесу, основними прийомами гримування та видами гриму; професійних практичних навичок з основ гримувального мистецтва технікою обробки конкретних частин обличчя: чола, щік, носу, брів та іншого, прийомами запудрювання і поновлення гриму, прийомами скульптурно-об'ємного, казкового, вікового та расово-національного гримування; формувати у майбутніх фахівців вміння підбирати правильні схеми під анатомічні особливості обличчя та створювати живий реалістичний образ.

Семестр – 7 семестр.

Форми контролю – залік, екзамен.

Рекомендована література:

1. Сыромятникова И. Искусство грима и макияжа / Ирина Сыромятникова.- М., 2005. – 176 с.
2. И. Малыгина. Работа над ролью и грим / Малыгина И., Ситцов Д., Снежницкий Л. // Грим и костюм в современном спектакле / Малыгина И., Ситцов Д., Снежницкий Л. – М.: Искусство, 1963. – 154 с.
3. Шатохин И.О. Грим у театрі і кіно / І.О. Шатохін. – К.: Мистецтво, 1971.
4. Козтеев Г. В. Грим и сценический образ / Г. В. Козтеев. – М.: Советская Россия, 1981. – 112 с.
5. Куприянов В. В. Лицо человека: анатомия, мимика / В. В. Куприянов, Стновичек Г. В. – М.: Медицина, 1988. – 272 с.; ил.
6. Львов Н. А. О гриме / Н. А. Львов. – М.: Советская Россия, 1969 – 112 с.
7. Непейвода С. И. Грим: учебное пособие / С. И. Непейвода. – СПб.: Лань; Планета музыки, 2015. – 125 с.
8. Ли Бейган. Для театра, кино и телевидения / Бейган Ли. - Москва, 1993. – 176 с.

ДИКТОР РАДІО І ТБ

Дикторський голос супроводжує нас всюди: на радіо, телебаченні, в рекламі, дублюванні фільмів, на презентаціях, виставках, у громадському транспорті, на вокзалах, у комп'ютерних іграх, у вітальних листівках, на

автовідповідачах, у обслуговуванні мобільного зв'язку... За своїми стильовими ознаками дикторські тексти – це тексти публіцистичні. Їх читання буде суттєво відрізнятися від читання художньої літератури, тобто белетристики. Мета – підготувати диктора, який володіє логічно побудованим, виразним мовленням, має чітку дикцію, правильну орфоепію і голос широкого діапазону. Такі професійні вимоги стосуються і ведучих на радіо і ТБ, які також працюють в якості журналістів, репортерів, оглядачів і т. ін. На рівні навчання у виші дикторську майстерність є можливість вдосконалити на місцевому радіо і ТБ. Всі публіцистичні тексти чи сценарії передач можуть бути написані студентами.

Семестр – 5.

Форми контролю – екзамен.

Рекомендована література:

1. Омеляненко Ю. І. *Телерадіомовлення України: Шляхи становлення і розвитку* / Ю. І. Омеляненко. – К.: Паритет, 1997. – 100 с.
2. *Основи школи юного диктора* / Електронний ресурс. – <http://liturok.in.ua/diktor/62-osnovi-shkoli-yunogo-diktora.html>. – Назва з екрану.
3. Антоненко-Давидович. Б. *Як ми говоримо* / Б. Антоненко-Давидович. – К.: Рад. письменник, 1970. – 254 с.

ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОГО ТЕАТРУ

Історія зарубіжного театру – предмет, який вводить студентів у весь спектр творчих надбань світового театру протягом двох з половиною тисячоліть, сприяє всебічному розвитку творчої особистості, формує індивідуальне світобачення і сприйняття різних стилів та напрямків театрального мистецтва. Античний театр, театр Середньовіччя, Відродження, класицизму, Просвітництва, романтизму, XIX – XXI століть - це шлях розвитку, видозмін, трансформації унікального виду мистецтва. При вивченні предмету акцентується увага на ґрунт, основу театральних процесів як світового театру загалом, так і кожної країни зокрема, тісно пов'язуючи їх з історичними та соціальними аспектами. На тлі творчих надбань театру світу вирізняються імена видатних драматургів, сценографів, акторів, режисерів, теоретиків... Величчю людського духу захоплюють у своїх творах драматурги-трагіки Давньої Греції: Есхіл, Софокл, Еврипід; народна єдність та героїзм вражають в іспанській ренесансній драмі Мігеля Сервантеса, Лопе де Веги, Педро Кальдерона; унікальний у своїх творіннях неповторний Вільям Шекспір; «висока комедія» Жана Батиста Мольєра; просвітники - Шіллер, Гете, представники «нової драми» - Генріх Ібсен, Герхардт Гауптман, Бернард Шоу – це лише незначна частина озвучених імен. Скрупульозно вивчаючи драматургію, зосереджуємо увагу на її сценічних втіленнях, театральних колективах, які творили актуальні своєму часу різні напрямки і стилі. Людвіг Кронек – Мейнінгенський театр, режисери «вільних» театрів - Андре Антуан, Отто Брам, режисери – експериментатори XX ст. Гордон Крег, Макс Рейнхардт, Єжи Гротовський, Пітер Брук... Цікавими для пізнання є теоретичні, наукові дослідження і трактати – аналізи основних тенденцій розвитку театру.

Започатковані у Давній Греції філософом Арістотелем, вони знайшли своє продовження у теоретичних викладах Горація, Буало, Дідро, Лессінга, Бояджієва, Дж. Стайна... Метою курсу «Історія зарубіжного театру» є систематизація знань, які допоможуть краще засвоїти історію розвитку театрального мистецтва і є однією із основ у теоретичній та практичній роботі студентів, майбутніх театральних митців.

Семестр – 4, 5, 6.

Форми контролю – залік, екзамен.

Рекомендована література:

1. *Історія зарубіжного театру: навчальний посібник / Ред. Бояджієв Г., Образцова А. – М.: Просвітлення, 1981. – 336 с.*
2. *История зарубежного театра: В 4-х ч. : Учебн. пособие для культ. - просвет. и театральных училищ и институтов культ. / Под. ред. Г. Н. Бояджиева, А. Г. Образцовой. – М.: Просвещение, 1981-1987.*
3. *Каллістов Д. Античний театр. – Л.: Искусство, 1970. – 176 с.*
4. *Білецький О. Антична література: хрестоматія). – К.: Радянська школа, 1968. – 612 с.*
5. *Джівелегов А., Бояджієв Г. Історія західноєвропейського театр. М.: Искусство, 1941.*
6. *Театральна енциклопедія. Том 1-3. - М., 1961-1967.*
7. *Пави П. Словарь театра / Патрис Пави. – М.: Прогресс, 2003. – 504 с.*

ІСТОРІЯ СЦЕНІЧНИХ МИСТЕЦТВ

Метою освоєння студентами суті навчальної дисципліни «Історія сценічних мистецтв» є самостійне оволодіння із студентів кола основних проблем історії поетапного розвитку даної дисципліни гуманітарної сутності, оволодіння ними основ ключових рис формування і розвитку умов середовища та одягу відповідно етапів, періодів та епох в контексті розвитку європейської і світової історії цивілізацій. Виявлення взаємозв'язку з конкретними історичними умовами, художніми напрямками та стилями, соціально-політичним устроєм держави, матеріальною і духовною культурою суспільства національними звичаями і традиціями.

Самостійне оволодіння студентами навичок в аспекті набутих знань з історії побуту і костюму значно глибше і об'ємніше повернеться позитивом в якості одного із вагомих компонентів сценічної виразності в майбутніх процесах роботи над створенням сценічних образів і художніх творів.

Процеси освоєння студентами сутності дисципліни «Історії сценічних мистецтв», поєднуються із аудиторними, теоретичними і практичними, історичними, мистецтвознавчими та суспільними науками, як основою різностороннього розвитку творчої особистості індивідуально в кожному із майбутніх фахівців сценічного мистецтва.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Історія побуту і костюму» є:

- оволодіння і самостійне засвоєння студентами матеріалу з історії формування і розвитку українського національного побуту і костюму в контексті європейської і світової цивілізацій;
- ознайомлення з естетикою, стилями і напрямками історичних етапів, періодів та епох;
- досконалого вивчення народних звичаїв, традицій та соціально-політичного державо устрою, як умов формування і розвитку національного побуту та одягу;
- дослідити розуміння погляду на сценічний костюм в режисерських трактуваннях в практичному втіленні на полотні драматургічної канви історичної епохи;
- виробляти навички застосування побуту і костюму, як умов засобу сценічної виразності у створенні художнього образу ролі і вистави.

Семестр – 5, 6, 7.

Форми контролю – залік, екзамен.

Рекомендована література:

1. Н. Камінська, С. Нікуленко *«Костюми в Україні від епохи Київської Русі до ХХ ст»*. Вид-во – Х.: Золоті сторінки -2004р.
2. Т. Ніколаєва *«Український костюм надія на ренесанс»*. Вид-во – К.: Дніпро -2005р.
3. О. Косміна *«Українське народне вбрання»*. Вид-во – К.: Балтія Друк - 2006р.
4. *«Гуцули, бойки, лемки – традиція і сучасність» (Збірник праць)*. Вид-во – Краків: - 2008р.
5. И. Блохина *«Всемирная история костюма»*. Вид-во – Минск: Харвест - 2007р.
6. Э. Такер, Т. Кингвелл *«История моды»*. Вид-во – М.: АСТ: Астрель – 2003р.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ

Життя та побут східних слов'ян стали основним джерелом зародження елементів театрального мистецтва України. Складним був його шлях формування та розвитку: від початків народної драми, шкільного театру, вертепної драми, театру балагану, творчості перших українських драматургів - основоположників української літературної мови – і. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка до високого мистецтва «корифеїв української сцени». М. Кропивницький, М. Старицький, родина Тобілевичів, М. Заньковецька – стали першими діячами професійного українського театру. Ряд царських указів було видано впродовж другої половини ХІХ ст., які забороняли українське слово, пісню, а особливо театральні видовища, які несли в собі велику просвітницьку, пропагандистську місію серед неграмотного населення українців. Діячі театру того часу, незважаючи на царські утиски, створили театральні трупи, які вражали своїм високим професіоналізмом не тільки своїх співвітчизників, але й видатних митців Росії, глядачів Грузії. Особлива сторінка в історії українського театру належить творчості режисера – експериментатора першої третини ХХ ст.

Лесю Курбасу: кілька створених труп і керівництво ними, підготовка акторів, режисерів для роботи в умовно-метафоричному напрямку, постановка вистав зарубіжної драматургії та творів сучасника - М Куліша, курс на «європеїзацію» та практичне засвоєння передових творчих засад світового театру. ХХ ст. – десятки режисерів, сотні акторів, розмаїття репертуарних афіша велика кількість колективів, що їх презентують. Незалежна Україна – свобода творчості у виборі репертуару, творчих поїздок, організація та участь у фестивалях, експериментальність творчості, повернення забутих імен драматургів та освоєння театрами нових імен, нових тем та проблем сьогодення. Знання історичного шляху розвитку українського театру сприятимуть всебічному розвитку творчої особистості, стануть основоположними у теоретичній та практичній роботі. Майбутні молоді митці як зобов'язані знати історію своєї країни, так зобов'язані знати й історію національного театру, щоб стати гідними нащадками своїх попередників, з честю розвивати та примножувати надбання рідного мистецтва.

Семестр – 3, 4.

Форми контролю – залік, екзамен.

Рекомендована література:

1. Антонович, Д. Триста років українського театру, 1619–1919 / Д. Антонович. — Прага : Укр. громад. вид. фонд, 1925 (: Друк. «Легіографія»). — 272 с.
2. Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття / Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України; Редкол.: В. Сидоренко (голова) та ін. — Київ: Інтертехнологія, 2006. — 1054с.: іл.
3. Кисіль О.Г. Український театр: дослідження. — К., «Мистецтво», 1968. — 256 с.: іл.
4. Матеріали до історії українського театру. Від витоків до початку ХХ століття / НАН України, ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. — Київ, 2016. — 280 с.

ОСНОВИ ЖУРНАЛІСТИКИ

Мета вивчення навчального курсу – сформуванню сучасне уявлення про журналістику, її професійні засади, майстерність журналіста, зв'язок журналістики з іншими гуманітарними дисциплінами, а також усвідомити специфіку професії журналіста серед інших інформаційно-творчих, соціально орієнтованих професій. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати: теоретичні засади журналістського фаху; відмінність від творчості художнього типу, а також особливості різних видів журналістики; історію розвитку журналістики в Україні; роль ЗМІ в демократичному суспільстві; етику ЗМІ, кодекс професійної поведінки журналіста, його соціальну відповідальність; організацію редакційної та видавничої роботи в журналістиці; уміти використовувати теоретико-методологічні знання курсу, визначати і класифікувати конкретне явище в поточній журналістиці; виконувати редакційне завдання зі збирання та оформлення конкретної інформації; написати статтю як за власною вибраною темою, так і за завданням редакції; підготувати матеріал для передачі на телебаченні або радіо тощо. Структура та

завдання курсу. Історія виникнення і формування світової та української журналістики. Масовий інформаційний потік. Засоби масової комунікації. Зміст поняття «журналістика». Твори художні та документальні. Поняття про види і жанри в літературі та журналістиці. Література художня та документальна. Жанри – інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні. Відмінності оповідання і нарису. Жанри в публіцистиці. Поняття про стиль у журналістиці. Організація редакційної та видавничої роботи в журналістиці. Редакційне завдання і творчий пошук працівників редакції. Культура та функції журналістики. Види роботи сучасного журналіста, методи збирання інформації. Морально-етичні засади в роботі журналіста, його соціальна відповідальність, орієнтація у творчості на сприяння духовній єдності народу України. Професійна етика і психологія журналістського спілкування. Триєдина сутність журналістики: історико-художня, соціально-економічна та практична. Ідеологічний аспект у роботі журналіста та сучасні фінансові реалії. Досягнення практичного результату як головна мета роботи журналіста. Журналістика економічна, політична, міжнародна, фото-, радіо- і тележурналістика.

Семестр – 6 семестр.

Форми контролю – залік.

Рекомендована література:

1. Гоян О. Молодіжна радіопрограма. Державне і недержавне радіомовлення України. Методичні рекомендації для студентів 3-го курсу радіоспеціал. / О. Гоян. – К. : Інститут журналістики, 1997 – 41 с.
2. Зв'язки з громадськістю: Як їх встановлювати і підтримувати? : Навч.-метод. посібник для працівників органів місцевого самоврядування і громадських організацій / Центр інновацій та розвитку. – К., 1998. – 99 с.
3. Лизанчук В. Основи радіожурналістики: Підручник / В. Лизанчук – К. : Знання, 2006. – 628 с.
4. Лизанчук В. Радіожурналістика: засади функціонування: Підручник / В. Лизанчук. – Львів: ПАІС, 2000. – 366 с.
5. Пономарів О. Культура слова. Мовностилістичні поради: Навч. посібник / О. Пономарів. – К. : Либідь, 2001. – 240 с.
6. Омеляненко Ю. І. Телерадіомовлення України : Шляхи становлення і розвитку / Ю. І. Омеляненко. – К. : Раритет, 1997. – 100 с.

ОСНОВИ МАКІЯЖУ

Навчальна дисципліна «Основи макіяжу» передбачає опанування студентами загальних правил зміни рис обличчя, технічних прийомів і способів їх виконання, основних принципів макіяжу, схем створення образу.

Основною метою і завданням вивчення дисципліни є формування у студентів професійних практичних навичок з техніки обробки конкретних частин обличчя: чола, щік, носу, брів та іншого, прийомами запудрювання і поновлення макіяжу; формувати у майбутніх фахівців вміння підбирати правильні схеми під анатомічні особливості обличчя та створювати живий реалістичний образ.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати: історію становлення та розвитку гримувального мистецтва; анатомічну будову обличчя, рук, шиї та ін.; техніка роботи з фарбами; порядковість нанесення фарб, пудр і пастижерських виробів; схему макіяжу (чоловіче та жіноче обличчя).

Семестр – 6, 7 семестр.

Форми контролю – залік, екзамен.

Рекомендована література:

1. Сыромятникова И. Искусство грима и макияжа / Ирина Сыромятникова.- М., 2005. – 176 с.
2. Куприянов В. В. Лицо человека: анатомия, мимика / В. В. Куприянов, Стовичек Г. В. – М.: Медицина, 1988. – 272 с.; ил.
3. Харт К. Анатомия для художника: совсем просто / Кристофер Харт. – Минск, 2002. – 144 с.
4. Ли Бейган. Для театра, кино и телевидения / Бейган Ли. - Москва, 1993. – 176 с.

ОСНОВИ ДРАМАТУРГІЇ

Завдання курсу – засвоєння студентами теорії і практики драматургії. У процесі вивчення дисципліни студенти повинні ознайомитися з особливостями драми як унікального виду мистецтва «на межі» літератури й театру, усвідомити поняття драматичної ідеї і парадоксу. Навчальний план курсу передбачає наступні теми: «Робота з ідеями: пошук, відбір, розвиток», «Конфлікт як основа драми», «Розвиток і типологія конфлікту. Аконфліктність», «Поняття події, типологія подій. Розвиток дії», «Дієвість і недієвість тексту». У процесі практичних (семінарських) занять навчитися аналізувати питання драматичної ситуації, її класифікацію і розвиток, засвоїти зміст вимог до побудови сюжет і з визначенням фабули в драматургії. Композиція драми. Класичні і сучасні композиційні структури та «механізми». Знати основи конструкції сцени, поняття часопростору і темпоритму в драматургії. Студенти мають професійно розбиратися у питаннях: персонаж у п'єсі, розробляти типологію характерів, враховуючи поняття амплуа. Герой і актор. Поняття актантної моделі. Їхні різновиди і специфіка. Мовлення у драмі. Діалог, його різновиди і способи побудови. Монологи, типологія і конструкція. Ремарка, її сучасна інтерпретація. Жанрова специфіка, як ключ і умови гри. Трагедія, драма, мелодрама. Комедійні жанри: комедія, фарс, малі форми (скетч, інтермедія, реприза). Трагікомедія. Сучасна жанрова «дифузія». Невербальні жанри. Пантоміма, перформанс, хеппенінг, вуличний театр тощо. Вміти аналізувати драматичні твори, їх різновиди, робити режисерський аналіз п'єси.

Семестр – 3, 4.

Форми контролю – екзамен.

Рекомендована література:

1. Стайн Джон. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці. Книга 1. Реалізм і натуралізм. Т.1 – Львів: 2003. – 256 с.

2. Дж. Л. Стайн. *Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці*. Т. II. - Л.: ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 272 с.
3. Анікст А. *Теорія драми від Арістотеля до Лессінга*. - М.: Наука, 1967. – 455 с.

ОФОРМЛЕННЯ ВИСТАВИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є підготовка висококваліфікованого режисера естради і масових свят, який володіє комплексом знань, вміннями і навичками для успішного здійснення оформлення вистави.

Навчальна дисципліна «Оформлення вистави» розкриває зміст, принципи, засоби і прийоми звукового та художнього оформлення вистави; вивчає закономірності існування музики, шумів, звуків, кольору, світла у контексті драматичного мистецтва.

Опанування курсом «Оформлення вистави» - чи не найбільш важлива ланка професійної підготовки режисера-постановника. Театральна практика свідчить, що зневажливе або некомпетентне ставлення режисера до вирішення музично-шумового оформлення та сценографії у виставі веде до ряду творчих прорахунків і значно збіднює сценічну дію. Поряд сценографія, музика та шуми відіграють важливу роль у створенні цілісного художнього образу вистави, сприяють розкриттю ідейного змісту постановки, посилюють її емоційний вплив на глядача. Даний курс разом із комплексом профільюючих дисциплін складає основну базу знань та вмінь студента, формує його творчу особистість.

Тому велика роль, у навчально-виховному процесі формування творчої особистості студента, належить самостійній роботі.

Самостійна робота студентів над оформленням вистави, масовим святом чи театралізованим видовищем – виявляє степінь їхньої професійної зрілості, висвітлює їхню активну життєву позицію. В самостійній роботі студент має можливість використати весь свій творчий багаж знань і навиків, отриманий на та практичних заняттях з предмету «Оформлення вистави», показати своє вміння працювати зі всіма компонентами вистави, виразити свій світогляд і знання проблем сучасності.

Семестр – 5, 6, 7.

Форми контролю – залік, екзамен.

Рекомендована література:

1. Лідер Д. *Образ вистави / Д. Лідер // Український театр*. – 1972. – № 4. – С. 6–8.
2. Обертинська А. П. *Основи режисури театралізованих масових вистав: навч. посібник / А. П. Обертинська, Л. Ф. Голубцова*. – К.: ДАКККіМ, 2004. – 87 с. 7.
3. Михайлова А. А. *Образ спектакля / А. А. Михайлова*. – М.: Искусство, 1978. – 274 с. 6.
4. Михайлов Л. Н. *Технические средства оформления современного эстрадного зрелища как эстетический феномен / Л. Н. Михайлов*. – М.: РАТИ, 2007. – 40 с.

ПЛАСТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА ЕТИКЕТ

Головною метою курсу є виховання психотехніки актора засобами бездоганного володіння технікою пластичного руху. Програма курсу поділяється на дві частини: перша – спрямована на засвоєння елементів техніки сценічного руху, друга – складається із спеціальних вправ та етюдів на основі вивченого матеріалу. Пластичне виховання та етикет – вміння пластично рухатися в просторі, оволодіти манерами поведінки людей різних історичних епох, здатність логічно, послідовно і самостійно вибудовувати конкретні дійові завдання, формувати поведінку та навички власного сценічного досвіду, виконувати різні прості і складні задачі поставлені режисером, навчити перевтілюватись і заповнювати простір різними руховими пластичними імпровізаціями.

Семестр – 3, 4.

Форми контролю – залік, екзамен.

Рекомендована література:

1. *Кох И.Э. Основы сценического движения / И.Э.Кох. — СПб.: Планета музыки: Лан», 2010. — 566 с.*
2. *Основы сценического движения : учеб. пособие для культурно-просветительных училищ / Под ред. И.С. Коха. — М.: Просвещение, 1976. — 222 с.*
3. *Элькис Г.Я. О пластическом тренаже актёра: из опыта педагога / Г.Я. Элькис. — К.: Мистецтво, 1986. — 115 с.*
4. *Кудашева Т. Руки актора. / Т. Кудашева. – М.: Искусство, 1970.*

ПОЕТИЧНИЙ ТЕАТР

Курс забезпечує професійну підготовку студентів у володінні всіма виражальними засобами слова: виразною, логічною, емоційно-образною мовою, чіткою дикцією, гнучким тембрально-багатим голосом, основними стилістичними та логіко-граматичними законами сучасної літературної української мови. У зв'язку з цими вимогами студенти спеціальності 026 «Сценічне мистецтво» повинні, окрім практичних занять, займатися самостійно над своїм мовним апаратом, оволодіти практичними навичками техніки словесної дії, удосконалити виконавську майстерність художнього читання. Мета – реалізувати державні завдання у сфері підготовки акторів, дикторів радіо та телебачення для забезпечення діяльності мистецьких установ. Завдання – виховувати культуру мовлення, пропагувати українську мову, вдосконалювати її зображувальні, технологічні та експресивно-емоційні багатства; формувати у студентів художні смаки та уподобання на кращих творах українських класиків та сучасної літератури.

Семестр – 6.

Форми контролю – залік.

Рекомендована література:

1. *Грицан Н. Слово у поетичному театрі / Н. Грицан. - Івано-Франківськ, 2008. – 300 с.*

2. Пономарів О. Д. *Культура слова. Навч. посібник. - 2-е вид., стереотип. К.: Либідь, 2001. — 240 с.*
3. Черкашин Р. О. *Художнє слово на сцені К.: Вища школа, 1989. — 327 с.*
4. Ігнатюк М.М., Сулятицький М.І. *На кону вічності: Монолог у мистецтві драматичної вистави. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2005. — 272 с.*

ПСИХОФІЗИЧНИЙ ТРЕНІНГ

Психофізична підготовка - один із необхідних етапів акторського буття. Тренінги дають змогу формувати і розвивати у актора такі елементи психотехніки, як: дійове сприйняття життя; обсяг, концентрацію, розподіл і переключення уваги; рухливість асоціативного процесу; творча пластична, просторова уява; динамічне сприйняття часу; перевтілення, рольова поведінка в пропонованих обставинах. Оволодіння психотехнікою дозволить актору розібратися звідки беруться почуття, емоції, бажання, як вони працюють і як ними керувати. Комплекс спеціальних вправ спрямованих актуалізацію творчого потенціалу, розвиток сприйняття, уваги, уяви, набуття м'язової волі, звільнення від зовнішніх та внутрішніх затисків відіграє ключову роль у виявленні й розвитку творчої індивідуальності майбутніх акторів, що дозволить організму набувати нового для себе психофізичного стану, нового сприйняття, нових реакцій, незвичному емоційному включенню. Продуктивне засвоєння вправ тренінгу відбувається за принципом від простого до складного з періодичним поверненням до пройденого матеріалу, але вже на новому вищому рівні - ураховуючи колективну взаємодію всіх елементів творчого самопочуття та цілеспрямоване опрацювання, засвоєння кожного елемента, деталі складного механізму людської поведінки. Мета курсу - засвоєння основних елементів сценічної дії (уява, увага, фантазія, внутрішнє бачення, ставлення, спілкування, жест, міміка); удосконалення психофізичного інструмента актора, розкриття всіх його природних можливостей і надання їм планомірної обробки. Завданням курсу є оволодіння основами теоретичних знань та практичне засвоєння всіх основних елементів сценічної дії.

Семестр – 7, 8.

Форми контролю – залік.

Рекомендована література:

1. Гиппиус С. В. *Гимнастика чувств. Секреты развития психики / С. В. Гиппиус. - С. Пб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. — 352 с.*
2. Гиппиус С.В. *Часть 2. История, теория и психофизиология творческого тренинга / С. В. Гиппиус. - С. Пб.: Речь, 2001. — 346 с.*
3. Грачева Л. В. *Тренинг внутренней свободы. Актуализация творческого потенциала. — СПб.: Речь, 2005. — 60 с.*
4. Грицан А. В. *Виховання режисера: психофізичний та інтелектуальний тренінг: навчальний посібник / А. В. Грицан. - 2-ге вид., переробл. та доповн. - Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2009. - 188 с.: іл.*
5. Гройсман А. Л. *Психогигиена творческого труда студентов театрального вуза: учебное пособие / А. Л. Гройсман. - М.: ГИТИС, 1983. — 110 с. : ил.*

6. Микало М. *Тренінг інтелекта* / М. Микало. - С. Пб.: Питер, 2000. – 192 с.
7. Родари Дж. *Грамматика фантазії* / Дж. Родари. - М., 1978. – 190 с.

РИТМІКА

Курс ставить за мету: опанування знаннями про зміст, принципи побудови навчання, методи, форми організації навчального процесу у ритмічній роботі зі студентами; розвиток практичних вмінь, що забезпечують творчість та ініціативу в різних видах ритмічної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати основи навчання ритміки, методи і методичні прийоми, засоби виразності в системі музично-ритмічного виховання (мелодія, регістр, ритм, розмір, темп), методика засвоєння музичних знань та поєднання музики і рухів, методіку розучування рухів у відповідності з побудовою твору, засоби ритмічної виразності (позиції рук, ніг, постава корпусу, рівновага, стрибок, оберт, виворотність, ходьба, біг), методіку виконання різних форм ходьби та бігу у взаємозв'язку із завданнями, ритмічну гімнастику, структуру комплексу занять ритмічною гімнастикою, роль ритмічної гімнастики у вихованні особистості.

Семестр – 3, 4 семестр.

Форма контролю – залік, екзамен.

Рекомендована література:

1. Жак-Далькроз З. *Ритм* / З. Жак-Далькроз. - М.: Издательский дом «Классика-XXI», 2008.
2. Грачева Л. В. *Актерский тренинг: теория и практика*. - СПб.: Речь,
3. 2003.- 168 с., илл.

РОБОТА АКТОРА НАД РОЛЛЮ

Актор є головним носієм театральної дії, в творчості якого втілена суть театрального мистецтва, а навчальна дисципліна «Робота актора над роллю» є важливою складовою у процесі виховання професійних акторів. Вивчення курсу передбачає формування у студента навиків та знань необхідних для роботи над художнім образом, оволодіння методами акторської творчості та знаннями з теорії майстерності актора. Мета навчальної дисципліни передбачає вміння реалізувати набуті знання та досягнення в роботі над роллю; розвинути у студентів здібність до поетизації дії, народженої сценічною подією; практичне засвоєння елементів внутрішньої і зовнішньої техніки актора; розвиток у студента психофізики для створення сценічного художнього образу; розширення діапазону роботи уяви й фантазії, спостережливості, художнього смаку та організаторських здібностей; детальну розробку і засвоєння набутих вмінь на матеріалі дипломної (бакалаврської) вистави. Завданням дисципліни є формування у студента професійних навиків та знань необхідних для індивідуальної роботи над художнім образом та персонажем; оволодіння методами акторської майстерності, знання теорії майстерності та розуміння сучасних форм та естетики театрального мистецтва; розвиток професійного та загальнокультурного кругозору майбутнього актора; розвиток індивідуальних професійних якостей (спостережливість, творча фантазія, аналітичні здібності);

виховання особистісних якостей необхідних в даній професійній діяльності – працьовитості, творчої активності, відповідальності, сили волі, пріоритету колективних цілей перед суб'єктивними установками.

Семестр – 7, 8.

Форма контролю – залік.

Рекомендована література:

1. Чехов М. А. *Путь актера* / М. А. Чехов. - М.: ООО «Транзиткнига», 2003.
2. Товстоногов Г.А. *Заметки о сценической образности* / Г.А. Товстоногов // *Театр*. - 1984. - № 3.
3. Саксаганський П. К. *Моя праця над роллю* / П. К. Саксаганський. - К.: Мистецтво, 1937.
4. Кристи Г. *Воспитание актера школы Станиславского*. М.: Искусство, 1968.
5. *Сценическое действие: труд актера* / [сост. О.Л.Кудряшов]. — М.: Сов. Россия, 1980. - Вып. 23.
6. *Рождественская Н.В. Проблемы сценического перевоплощения: учебное пособие* / Н.В. Рождественская. - Л.: ЛгуТМиК, 1978.

РОБОТА АКТОРА НА РАДІО І ТЕЛЕБАЧЕННІ

Мета курсу – навчити студентів адаптації класичної акторської школи під формат теле-, радіо індустрії, виховати внутрішню та зовнішню техніку актора в сучасному виробничому процесі технічних мистецтв. Імпровізація – як головна здібність сучасного виконавця на радіо і телебаченні. Тенденції розвитку акторського мистецтва на радіо-, телебаченні. Синтетичний монтажний образ – феномен сучасних техногенних мистецтв. Виникнення новітньої виконавської акторської естетики завдяки взаємодії глядача, виконавця та технічних засобів (мікрофон, камера). Методологія створення образу як сукупність принципів художнього відбору, узагальнення у художньому творі, естетичної оцінки та образного втілення життєвого матеріалу. Визначення надзавдання та наскрізної дії екранного образу. Аналіз прогнозування лінії поведінки. Етюдна робота на площадці над внутрішнім та зовнішнім малюнком монтажного образу. Робота над внутрішнім монологом і підтекстом ролі. Визначення зерна ролі. Фіксація – як складова акторської професії. Глядач як головний фактор впливу на кіно-, теле-, радіопроєкт. Студент повинен навчитися методиці володіння увагою глядацької аудиторії. Аналітична робота щодо створення певного теле- радіопродукту для потенційного споживача-глядача (застосування директмаркетингу в системі техногенних видовищ). Специфіка роботи актора перед камерою. Робота актора на крупному (деталь, міміка); середньому (жест); загальному (мізансценічний малюнок). Кадр та план. Панорамування в кіно і телебаченні. Роль внутрішньої та зовнішньої техніки актора для роботи на ТБ і радіо. Взаємодія виконавця з глядацькою аудиторією. Імпровізаційне самопочуття в прямому ефірі. Тренінг зовнішньої техніки актора. Висока технічність сучасного актора у взаємодії з допоміжними засобами (камера, мікрофон) та у безпосередній участі глядача – нова якість акторського мистецтва і вплив на його подальший розвиток. Оволодіння елементами внутрішньої та зовнішньої акторської техніки як

підґрунтя для створення синтетичного монтажного образу. «Творчий акт» як результат художньої творчості та певного механізму (фотоапарату, мікрофону, кіно-, телекамери). **Форми контролю: екзамен.**

Семестр – 5.

Форма контролю – залік.

Рекомендована література:

1. Кобзар Т. В. *Сценічна мова. Техніка мовлення: Навчальний посібник* / Т. В. Кобзар. – Черкаси : видавництво Ю. Чабаненко, 2013. – 404 с.
2. Кукуруза Н. В. *Майстерність ведучого: Навчальний посібник* / Н. В. Кукуруза. – Івано-Франківськ, 2010. – 176 с.
3. Пономарів О. *Культура слова. Мовностилістичні поради: Навч. посібник* / О. Пономарів. – К. : Либідь, 2001. – 240 с.

РОЗМОВНИЙ ЖАНР НА ЕСТРАДІ

Розмовні жанри на естраді перш за все пов'язані зі словом. Це конферанс (сольний і парний), сатиричний дует, мовна пародія, інтермедія, сценка, скетч, розповідь, монолог в образі, фейлетон, мікромініатюра (інсценований анекдот), буриме. Окремо можемо виділити музично-розмовні жанри, до яких відносяться куплет, коломийка, частівка, шансонетка, музичний фейлетон. Точного переліку мовних жанрів сьогодні не існує, адже весь час народжуються нові синтези слова і музики, слова і танцю, слова і оригінального жанру. Кожен з названих жанрів має свої особливості, свою історію, а також структуру. Власне «на естраді» народився лише конферанс. Решта жанрів прийшли з театру, балагану, зі сторінок гумористичних і сатиричних часописів. Актори розмовного жанру фіксують проблеми життя суспільства, наближають їх на сцені до абсурду і гротеску, чим викликають сміх у глядача. А це найдієвіший засіб боротьби з недосконалістю світу. Працюючи над творами «розмовного» естрадного жанру, студенти перш за все засвоюють основні правила та методику роботи з жанровими різновидами, втілення яких глибоко відмінне від жанру «літературного». Естетична природа «літературної» і «розмовної» естради диктують пошук і застосування специфічних художньо-образних засобів. «Літературна» естрада має справу з «вічним», а «розмовна» – з актуальним на дану мить, «злободенним» і таким, що «швидко минає». Однак, як зазначає провідний спеціаліст в галузі естрадного мистецтва С. Клітін, хоча естрадні жанри і «приваблюють легкістю їх сприйняття за рахунок відомого спрощення структури твору, полегшення його змісту і форми», не можемо не відзначити, що обрана тема може бути дуже вагомою і значною. Тому при підготовці майбутнього фахівця виникає необхідність формування його як особистості. Актор естрадного жанру – творець власного особливого духовного світу, в якому важливі його розум, почуття гумору, особиста позиція в ставленні до дійсності, мотивація сценічного висловлювання.

Семестр – 5 семестр.

Форми контролю – екзамен.

Рекомендована література:

1. Кукуруза Н. В. *Майстерність ведучого: Навчальний посібник* / Н. В. Кукуруза. – Івано-Франківськ, 2010. – 176 с.
2. Кобзар Т. В. *Сценічна мова. Техніка мовлення: Навчальний посібник* / Т. В. Кобзар. – Черкаси : видавництво Ю. Чабаненко, 2013. – 404 с.

СЛОВЕСНА ДІЯ

Метою курсу є вдосконалення професійного рівня словесної дії актора та акторської майстерності, виховання сценічної культури поведінки та мовлення актора; формування професійних навичок актора на творах сучасної та зарубіжної літератури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати закони сценічного буття та композиції, професійну термінологію, етику професійних взаємовідносин, загальні закони творчості, психологію, прийоми роботи властиві драматичному театру, практичний досвід корифеїв світового та українського театрів, праці театральних педагогів та акторів, театрознавців, театральних критиків; вміти проводити самостійний пошук та відбір відповідних засобів сценічної виразності для створення повноцінного та довершеного сценічного образу, володіти навиками самостійної роботи та роботи в творчому колективі, адаптуватись до роботи в конкретних умовах сценічної діяльності, вільно володіти та керуватись всім комплексом виражальних засобів акторської творчості та словесної дії.

Семестр – 6 семестр.

Форми контролю – залік.

Рекомендована література:

1. Ігнатюк М.М., Сулятицький М.І. *Свічадо зореслова: Посібник-хрестоматія зі сценічної мови для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв* / М. М. Ігнатюк. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2011. – 532 с.
2. Гладишева А.О. *Сценічна мова. Основні поняття та їх тлумачення*. К.: Віпол, 2003. Запорожець Т.Н. *Логика сценической речи*. – М.: Просвещение, 1974.
3. Грицан Н.В. *Слово у поетичному театрі: Навчально-методичний посібник*. – Івано-Франківськ, 2008. – 300 с.
4. Гладишева А.О. *Сценічна мова. Дикційна та орфоепічна нормативність*. – К.: Віпол, 1996.